

VITÉZ GÁBOR MIKLÓS*

**ÚJABB CÖNOLÓGIAI, FLORISZTIKAI ADATOK AZ
„EGYKORI” SAJÓLÁDI ERDŐRŐL
(*QUERCO-ULMETUM*)**

/Kivonat/

**XIV. NEMZETKÖZI KÖRNYEZETVÉDELMI ÉS VIDÉKFEJLESZTÉSI
KONFERENCIA**
Mezőtúr, 2008. július 02 - 04.

Lektorálták:

DR. RÁCZ ISTVÁN ANDRÁS CSc**
EGYETEMI DOCENS
ASSOCIATE PROFESSOR

PROF. DR. VARGA ZOLTÁN DSc**
EGYETEMI TANÁR
PROFESSOR

EVOLÚCIÓS ÁLLATTANI ÉS HOMÁNBOLÓGIAI TANSZÉK
DEPARTMENT OF EVOLUTIONARY ZOOLOGY AND HUMAN BIOLOGY

DEBRECENI EGYETEM
UNIVERSITY OF DEBRECEN

* 3572. Sajólad; Ady Endre u. 55.

Tiszántúli Természetvédők Társulata - *Society Conservationists of Eastern Hungary*
4024. Debrecen, Szent Anna u. 16.

** Debreceni Egyetem Természettudományi és Technológiai Kar
4010. Debrecen, Egyetem tér 1.

ÚJABB CÖNOLÓGIAI, FLORISZTIKAI ADATOK AZ „EGYKORI” SAJÓLÁDI ERDŐRŐL (*QUERCO-ULMETUM*)

Bevezetés

A kutatott erdő a Tiszántúli (*Crisicum*) és a Bükki (*Borsodense*) flórajáráshoz tartozik. Sajólád közigazgatási területéhez tartozó fitocönózisok közül a tölgy-köris-szil ligeterdő (*Quercus-Ulmetum*) különleges természetmegőrzési terület részét képezi (NATURA 2000). Az erdő az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság illetékességi területén tenyészik. A növénytani vizsgálatokat 2005 esztendejében kezdtem el. Teljes részletességgel nem sikerült megkutatni a területet, mert munkámat egyes erdőrészek eltűnése megnehezítette. A fakivágások és a tarvágás következtében az aljnövényzetet letaposták, néhol pedig felégették, megsemmisítve ezzel azt. A szukcessziósor klimaxtársulását képező keményfás ligeterdő az utóbbi évek folyamatos vágásai eredményeképpen mára már szinte teljesen eltűnt. A valaha 180 hektáryi erdőről mára egy 1,5 hektáryi erdőfolt árukkodik.

Újabb florisztikai adatok a sajóládi erdőről

Cönológiai szempontból az alábbi növénytársulások figyelhetők meg a területen: bokorfüzesek (*Salicetum triandrae*), fűz-nyár ligetek (*Salicetum albae-fragilis*), tölgy-köris-szil keményfás liget (*Quercus-Ulmetum*). Sajnos napjainkra a sajóládi erdővel együtt a szukcesszió sorozat puhafás ligetei is áldozatul estek a pusztításnak.

A flórát alkotó fajok túlnyomó része a hemikryptophyták (H) közül került ki (34 %). Ilyen növények pl. *Agrimonia eupatoria*, *Viola odorata*, *V. canina*, *Ranunculus repens*, *Potentilla reptans*, *Primula veris*, *Brachypodium sylvaticum*, *Angelica sylvestris*, *Geum urbanum*, *Lathyrus pratensis* stb. A therophyták (Th) – egyévesek - 17 %-os előfordulást mutattak a vizsgált területen (pl. *Amaranthus retroflexus*, *A. albus*, *Bromus sterilis*, *Consolida regalis*, *Impatiens noli-tangere*, *I. parviflora*, *Vicia pannonica*, *Polygonum aviculare* stb). A phanerophyták (MM; M; N) 10-17%-ban voltak jelen (*Quercus robur*, *Q. cerris*, *Fraxinus excelsior*, *F. angustifolia ssp. pannonica* stb). A kryptophyták mintegy 11%-ban képviseltették magukat. A keményfás liget értékét a geophyták adták: *Allium scorodoprasum*, *Anemone ranunculoides*, *Convallaria majalis*, *Corydalis sp.* /*C. cava*, *C. solidal*/, *Ornithogalum umbellatum*, *Iris pseudocorus*, *Galanthus nivalis* stb. A hemigeophytákat (HG) képviselő faj pl. a *Ranunculus ficaria*. A más életforma stratégiát élő növények százalékos mennyisége már 10 % alatt volt. A kétéves hemitherophyták (TH) 7 %-os elterjedést mutattak az erdőben (*Carduus acanthoides*, *Arctium lappa*). A chamaephyták (Ch) és az epiphyták (E) esetében igen kis előfordulást tapasztaltam.

A flóraelemek százalékos megoszlása az alábbiak szerint alakult: domináltak (27%) az európai-mediterrán-, a közép-európai-mediterrán-, az eurázsiai-mediterrán-, az atlanti-mediterrán-, a pontusi-mediterrán-, és a cirkumpoláris-mediterrán elemek. 25%-ban az eurázsiai, és a D-eurázsiai flóraelemek, 24%-ban az európai-, a közép-európai-, és a DK-európai flóraelemek alkották a flórát. A kozmopoliták 7%-ban, a cirkumboreális flóraelemek 4%-ban, a szubmediterrán 3%-ban, a kis-ázsiai, előázsiai és ázsiai elemek szintén 3%-ban

fordultak elő. Az adventív flóraelemek (*Robinia pseudo-acacia*, *Solidago gigantea*, *Amaranthus albus*) mindössze 2%-os előfordulást tanúsítottak. Legkisebb százalékos megoszlásban (1%) pedig az atlanti (*Hedera helix*), a pontusi (*Vicia pannonica*, *Cornus mas*), a kontinentális (*Chaerophyllum aromaticum*), a kárpáti (*Viola tricolor*), az alpin (*Viola tricolor*) flóraelemek voltak jelen.

A természetvédelmi kategóriák (TVK) értékeiből kitűnik, hogy a vegetáció mintegy 5%-a társuláskötő, 40%-a pedig kísérő növényekből áll. Ez a természetes állapotokra utal. A zavart, degradált helyzetet mutatja a 30%-os megoszlású gyomok és a 19%-ot képviselő zavarástűrő fajok jelenléte.

Az erdő növényfajainak szociális magatartás típusainak százalékos összetétele: természetes kompetitorok 11%, specialisták 3%, generalisták 29 %, természetes pionírok és meghonosodott idegen fajok 2%, zavarástűrő természetes növényfajok 25%, természetes gyomok 21 %, ruderalis kompetitorok 6%, agresszív tájidegen inváziós fajok 3%.

Összegzés

A sajóládi erdőben folyó több éves kutatások lehetővé tették az erdő vegetációjának felmérését. Bár értékes növényfajokat nem sikerült regisztrálni, mindenképp értékes a terület (állattani viszonyok). A társulásnak még felismerhetőek a karakterisztikus jellemvonásai, fajai, de ezek mára az erdő közel 100%-val együtt teljesen megsemmisültek. Az állományának nagyobb részét 2000 és 2007 ősze között termelték le, lopták el. Rövid időn belül nagy intenzitással az egész erdőt elpusztították, ez pedig az ott élő élővilág károsodását vonta maga után.

Absract

Our aim was to survey the botanical treasures of the area. We created a list of species during our study. We investigated the plant succession of the local flood basin and checked its species ratio. Since the Sajólád forest is the most precious from the point of environmental protection – because of the types of combinations present – we also analyzed the species from a statistical point of view. (life-forms, elements of flora, EPC- (Environmental Protection Category) value, social behavioral types). The hard-wooded green forest (*Quercus-Ulmetum*) which represents the climax of the succession has almost vanished due to the continuous cutting of the past years.

Felhasznált irodalom

UJVÁROSI M. (1941): A Sajóládi-erdő vegetációja, Acta Geobotanica Hungarica (Tomus IV. - Fasc. I.), Kolozsvár, pp. 109-118

VITÉZ G. M. (2008): A Sajóládi erdő botanikai viszonyai, Acta Acad. Paed. Agriensis Sech. Biologiae (in press)

VITÉZ G. M. (2008): A Sajóládi erdő életének fénykora és halála. A Sajóládi erdő botanikai és zoológiai komplex vizsgálata. Diplomamunka (*kézirat*), Debreceni Egyetem Természettudományi Kar, Evolúciós Állattani és Humánbiológiai Tanszék, Debrecen